Az Alföld festője

Dorogi Imre, a szegedi képzőművészek doyenje, 85 éves. Ebből, a tiszteletet parancsoló időből mintegy hét évtizedet a festőállvány mellett töltött.

Kisújszálláson született 1890. február 17-én. Gimnáziumi rajztanára, a *Hollósy*-növendék *Szunyoghy* Farkas, Nagybánya szellemében, a szabad világítás színeivel ismertette meg tanítványait. A Szunyoghytól tanultak döntően befolyásolták pályaválasztását. Érettségi után a Képzőművészeti Főiskolára iratkozott be, évfolyamtársa volt *Uitz* Béla és *Frank* Frigyes. *Balló* Ede osztályába került, ahol a nagybányai hatásokat háttérbe szorította az akadémikus szemlélet, viszont ezzel egyidejűleg a nagybányai törekvéseken túlmutató irányzatok (Kéve, Nyolcak) jelentkezésének is tanúja volt. Pályáját hosszú időre megszakította a katonaság, majd a világháború. Leszerelése után Münchenbe és Párizsba szeretett volna menni, de — anyagiak hiányában — mindez csak álom maradt. Szegeden vállalt állást: 1919-től a városi főgimnáziumban tanított, és ettől kezdve összefonódott benne az alkotó, a pedagógus és a kritikus.

1920-tól a mai napig állandó résztvevője a szegedi tárlatoknak. 1925-től nyaranta *Révész* Imre kecskeméti művésztelepét látogatta; ottani tájképei ismét a nagybányai természetelvűség szellemében készültek. Juhász Gyulával együtt tevékeny szerepet játszott az Alföldi Művészek Egyesületének (AME) megalakításában, 1930-tól sűrűn kiállított a Nemzeti Szalonban és a Műcsarnokban is. Történelmi tárgyú képein még a csillogó barna alapon a rembrandti hagyomány, a fény-árnyék hatáson alapuló plaszticitás dominál, szobrászi plasztikára törekvő festésmódja fokozatosan expresszivitással ötvöződött.

A 30-as évek derekán kezdődik művészetének impresszionista korszaka, melynek fő ihletője a Tisza volt. A folyó fényei, párája és tájképi szerkezete hosszú időre lekötötte művészi fantáziáját: ebben az időben már országosan számontartott művész. 1934-ben beválasztották a Magyar Képzőművészek Egyesületébe, 1938-ban pedig a Velencei Biennálén szerepelt.

1942-ben gyűjteményes kiállítást rendezett a Kultúrpalotában, majd tagjai sorába választotta a Dugonics Társaság, és a Tömörkény-ünnepségek keretében Dorogi válogatott munkáit is bemutatták. Érdemes idéznünk a magyar művészettörténet legalaposabb ismerőjének, *Szentiványi* Gyulának elismerő szavait: „A legújabb művészeti törekvéseknek néhány igen figyelemreméltó képét sikerült megfestened."

Az 50-es évek uralkodó realizmusa idején a Ballónál tanult fény-árnyék hatásokon alapuló plasztícitásra tért vissza, így képei művészi és mesterségbeli megalapozottságukkal kiemelkednek a kor sematikus munkái közül. 1957-ben az Ernst Múzeumban (70 művész kiállításán), 1959-ben a Műcsarnokban (Az Alföld a művészetben) szerepelt sikerrel. Harmadik egyéni kiállítását a Móra Ferenc Múzeum rendezte meg 1959-ben. A hatvanas évektől ismét expresszívebb szemlélet jellemzi alkotásait, kiemelkedő sikerrel szerepelt a szegedi művészek 1967-es budapesti bemutatkozásán. A *Kortárs*ban *Tasnádi* Attila Dorogi művészetét a nagybányai hagyományok expresszív irányba való továbbfejlesztéseként méltatta.

Az 1970-es szegedi Dorogiest meghívójában a művész így vallott magáról: „Mindig törekedtem arra hogy festészetemben a helyi jelleg kidomborodjék. Diákkorom óta az Alföld ihletett. Ezzel vagyok összenőve. Ennek formáit, hangulatait, embereit érzem át mindig..." A 80 éves művész tiszteletére Szeged városa 1970-ben nagy visszatekintő kiállítást rendezett, ekkor kapta meg a Munka Érdemrendet, és a város alkotói díját.

Ma is új alkotásokkal lepi meg a szépségkeresőket. Betegségéből fölépülve ismét állványra helyezte a félbehagyott vásznakat: vidám hangulatú szüretelők és az értelmetlen halálba kergetett szegedi „boszorkányok" befejezésén dolgozik. 85. születésnapján jó egészséget és újabb műveket szülő, termékeny alkotóerőt kívánunk Dorogi Imrének.

Laczó Katalin

Tudományos tanácskozás

Csütörtökön a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében megkezdődött a Béke-világtanács, az Országos Béketanács és az akadémia Világgazdasági Kutató Intézete által rendezett háromnapos tanácskozás. Ezen nemzetközi munkacsoport foglalkozik a fejlődő országok problémáival és a fejlődési világkonferencia előkészítésével. A munkacsoport ülését —, amelyen nagy számban vettek részt elsősorban a fejlődő országok képviselői, — Berend T. Iván akadémikus nyitotta meg, majd Sarlós István, a népfront Országos Tanácsának főtitkára, Juan Fernandez Lopez, az UNCTAD képviselője és Romes Chandra, a Béke-világtanács főtitkára üdvözölte a tanácskozást. A vitaindítót Bognár József akadémikus tartotta.

A Béke-világtanács Elnöksége dr. Sík Endrének, a Béke-világtanács Elnöksége tagjának, az Országos Béketanács nemzetközi Lenin-békedíjas elnökének — a nemzetközi és a magyar békemozgalomban kifejtett eredményes munkája elismeréseként — a BVT legmagasabb kitüntetését a Joliot Curie aranyérmet adományozta.

Írószerek exportja

Az idei tervek szerint mintegy 40 százalékkal növeli dollár viszonylatú exportját az Írószer Szövetkezet. A kollektíva, mint Európa egyik legnagyobb írószergyártója, tavaly 500 000 dollárért, és csaknem kétmillió rubelért szállított külföldre különféle golyóstollakat, rostironokat és kisebb irodagépeket.

Gyerünk színházba!

A résztvevők többsége úgy gubbasztott a teremben mint szófukar horgászok a vízparton. Figyeltek. Mégis, az ötvenpercesre tervezett, jó kétórásra elhúzódott munkás-színész találkozóról olyan érzéssel távoztunk, hogy soha aktívabb közönséget az ilyen passzív hallgatóságnál. A program este hétkor kezdődött, azzal a kikötéssel, nyolcra befejezzük, a szomszédban Láng Vince búcsúzik a tévénézőktől, átengedjük a terepet. És kilencig maradtunk, mert marasztalták a színészeket. Nem műsort vártak feltétlenül; *Zsadon* Andrea és *Vághelyi* Gábor elénekelt egy-egy áriát a Don Pasqualéból (*Makláry* László kísérte zongorán), *Kovács* János filmforgatásairól, kedvenc szerepeiről mesélt, Tiborcról főleg, a sok évvel ezelőtti kamaraszínházi Bánk bánból — feszülten hallgatták.

Ám a DÉLÉP munkásszállására mégsem ezért szervezi *Melis* Gábor a programokat. Azt szeretné a hónapról hónapra idelátogató maroknyi színészcsoport, hogy odabenn, a színházban találkozzanak. „Itt nem vagyunk érdekesek — agitált Kovács János —, nézzenek meg bennünket az előadáson." Enynyi szempár kereszttüzében csakugyan talány, miért mozdulnak oly nehezen pár száz méterre odébb, ahová elvisz a villamos. Szóba kerültek a körülmények. A munkásszállóban vidékiek laknak, hétvégeken hazautaznak a családhoz, hétközben fárasztó a műszak, néhányuknak a huszonnégyórázás, pihenésre a kötetlen tétlenség, barkácsolás, motor vagy a maszek munka csábít, egyszerűen nem ismerik a szabad idő kitöltésének azokat a lehetőségeit, melyek valamikor kimaradtak az életükből. És bénít a megszokás: eddig nem volt módjuk, alkalmuk hozzászokni, tehát nem járnak színházba. Kényelmesség, televízió, kártya, nagyfröccs. Mert abban egyetértettünk: a színház olcsó, nem anyagi kérdés. Figyelmükből, a csendből is kihallatszott kíváncsiságuk, érdeklődésük. Valaki rezignáltan fölemlítette, nehéz esetnek tartják az építőket, a kultúra, a művészetek számára közömböseknek — szerintem, nincs így, a módszerekkel van baj. Hiányzik a megfelelő propaganda. Két generáció ült a teremben; a szakmunkástanulók eljutnak ugyan színházba, de a szerzőkről, darabokról keveset tudnak, szívesen vennék az előzetes információkat, aztán szót kérnének az utólagos értékelésnél. Valóban, mi akadálya, hogy a színházi műsorfüzetet azok is olvassák, akik még nem láttak előadást, vagy ott a helyszínen, a diákbérleteseknek, rövid tájékoztató hangozzék el, mielőtt felmegy a függöny. Apróságok, közönségszervezés, a színházba szoktatás pasztillái.

Ne fecsegjünk annyit, gyerünk színházba — szögezte le egy idősebb munkás az ankét végén. Szótlanul rábólintottak. Csak Melis Gábor zsörtölődött, hiszen ebben már a múltkor megállapodtak. Mindazonáltal biztosra veszi — tán nem egészen alaptalanul —, hogy legközelebb konkrét élményről, látott előadásról is vitatkozhatnak...

N. I.

Varázslat — tápszerrel

Nem tudni, akad-e a megyében olyan család, amelyik jó két hete megízlelte az élelmiszerüzletek új különlegességét, és azóta a lábát is lejárja, hogy csak még egyszer ilyenhez hozzájusson. Arról a bizonyos szárnyakat és lábakat növesztett halról van szó, amely, ha el is jutott a vasárnapi megterített asztalig, a torkokon lecsúszni már nem igen akart. Mert hát ilyen az ember, rögtön elveszíti a talajt a lába alól, mihelyt valami egészen váratlan benyomás éri. Például, ha szeme kétséget kizáróan csirkecombokat és -szárnyakat lát, az orra, ízérzéke pedig azt sugallja, hogy ez bizony mégis hal.

Summa, summárum, néhány ezren valami boszorkányságnak estek akkor áldozatul a megyében. S hogy ki üzött ilyen rossz tréfát velük, nem tudjuk egészen biztosan, már nyomon járunk a Postaláda cikkére érkezett levelek jóvoltából. Az ÉLIKER, az Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet és a Szentesi Baromfifeldolgozó Vállalat azonnal válaszolt a panaszra, s valamennyien biztosítottak bennünket és az olvasókat, mihelyt hírét vették a halízű csirkének, azonnal intézkedtek — ki-ki a maga módján —, vonják ki a forgalomból ezt az érzékeket megcsúfoló valamit. A tettes azonban még mindig ismeretlen, ugyanis a baromfifeldolgozó vállalat — nagyon tapintatosan — nem fedte fel kilétét, noha megtehette volna. Annyit tudtunk meg csupán levelükből, hogy „megyénk egyik termelőszövetkezete takarmányozási hibát követett el és ennek következtében alakult ki a csirke kellemetlen szaga s íze." Ez a termelőszövetkezet az egész tenyészidő alatt úgynevezett indítótápot etetett a csirkékkel a nevelő-, illetve a tenyészidő végén használatos hizlalótáp helyett. De megnyugtató: az ismeretlen termelőszövetkezet elnöke — szintén azonnal — személyesen intézkedett a takarmányozási receptúra megváltoztatására.

Még szerencse, különben boszorkányos gyorsasággal tönkremenne a szövetkezet, ha csak nincs ez ellen is valami csodatevő varázsszerük.

Ch. Á.

Pályázatok

Fényképes krónika címmel hirdetnek pályázatot felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére Csongrád megyei iskolák diákjainak. A pályaműveknek legalább száz fényképet tartalmazó gyűjteményből kell állniok, a téma: Csongrád megyében lejátszódott események, néprajzi, viselettörténeti, helytörténeti felvételek, különösen a fölszabadulásról és a földosztásról, de az egész anyag a múlt század végétől 1950-ig tartó időszakot ölelje föl. Eredményhirdetés április 4-én.

Önkéntes gyűjtőknek, honismereti és más szakköröknek hirdetnek *néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázatot*, nyomtatásban még meg nem jelent, eredeti helyszíni gyűjtésen alapuló dolgozatok írására. Az ajánlott tételek között szerepel a hagyományos paraszti gazdálkodás munkamenete, szókincse, egy helység határának földrajzi nevei, paraszti életrajz, családtörténet. Levéltárban felkutatott, a régi népéletre vonatkozó kiadatlan anyaggal, illetve ilyen forrás elemzésével is lehet pályázni. A munkákat két példányban kell elkészíteni, s ifjúsági és felnőtt kategóriákban értékelik. Az előbbi tagozatra április 30-ig, a felnőttekére augusztus 31-ig kell beküldeni a pályázatokat. Az eredményhirdetést tanévzárás előtt, illetve az októberi múzeumi hónapban rendezik meg. Bővebb felvilágosítást a szegedi Móra Ferenc Múzeum ad.

A pályázatokat közösen hirdette meg a megyei tanács vb művelődésügyi osztálya és a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága.

Valutát hozó nyulak

Több mint négy és fél millió forint értékű nyulat, kerek számban 13 ezer darabot „hálóztak be", illetve szállítottak el élve a Csongrád megyei vadásztársaságok a MAVAD közvetítésével. Ezzel véget ért az idény legtöbb pénzt hozó szakasza, a vásárlók ugyanis a tőkés piac országai.

Ebben a szezonban is kíméletet kaptak a tapsifülesek, nagyon keveset lőttek ki közülük. Elsődleges cél volt ugyanis az export teljesítése, amelynek maradéktalanul eleget tettek a megye vadásztársaságai. Ugyanakkor sikerrel járt az a törekvésük, hogy tervszerű gazdálkodással tovább növeljék az állományt. Erre azért is szükség van, mert az ismétlődő árvizek a folyók hullámtéri szakaszain most már több évben megtizedelték az apróvadakat.

Bővítik a turistaszállót

A Bakony festői szépségű kiránduló és üdülőhelyén, Bakonybélen rövidesen befejeződik a turistaszálló bővítése. A régi szállóban egyidejűleg mindössze 13 vendéget tudtak elhelyezni. A korszerűsítés és a bővítés befejezése után — zömében 2—3 ágyas szobákban — negyven vendég elszállásolására lesz lehetőség.

Láng Vince hazaért

KÉPERNYŐ

Bizony jókora vargabetűkkel, kacskaringókkal, végül mégis csak haza ért Láng Vince. Ennek azért van jelentősége, mert a pesszimistább nézők nemigen hittek benne. Akadtak tiszteletreméltóan naiv rajongói is, akik körmüket rágva izgultak életéért — már a sorozat közepén. Eszükbe sem jutott, hogyan csinálhatnának még öt részt az alkotók — Láng nélkül. Most pedig, a végén, minden bizodalmukat veszítve, idegesen néztek, hogy hősünk a teherautójával pont azon a mezőn mászkál, ahol éppen minden talpalatnyi földet megforgatnak a lövedékek. Hál' istennek folyton ott robbant, ahol már nem volt autó...

A tévésorozatok sajátossága, hogy a nézők — akarják vagy nem — kedvtelve vagy unottan, aggódva vagy bosszankodva, de követik szereplőik sorsát. A hetenkénti találkozások olyan bizalmas közelséget teremtenek a jól-rosszul kitalált figurákkal, amilyent a valódi, hús-vér embertársakkal némelyeknek csak ritkán sikerül. Valószínűleg ez a sorozatok népszerűségének titka. (És persze az is valószínű, hogy az olyannyira keresett „igazi" tévés műfajt egyszer megtalálják a szakemberek, mondván: ilyen mindenekelőtt a sorozat.) Az *Egy óra múlva itt vagyok* esetében nemcsak az azonos szereplők miatt maradt a készülék előtt a törzsközönség, hanem azért is, mert az epizódok sok szállal kapcsolódtak egymáshoz, a kíváncsiságot az újabb és újabb kalandok, a következmények tartották ébren.

És bármennyire a kalandfilmek törvényei szerint szervezte *Pintér* József író és *Wiedermann* Károly rendező az eseményeket, a film mégis képes volt érzékeltetni, hogy volt idő, amikor efféle „kalandokért", sajnos, nem moziba kellett menni, sem a tévé elé. Ez volt a sorozat másik vonzereje. Az idén, a felszabadulási évfordulón közvetített epizódokban, a háború minden emlékezetesebb, vagy számunkra fontosabb színterére eljutott a főszereplő, ami a valódi események valódi szereplőivel csak ritkán esett meg. De ez kalandfilm volt. Olyan, amely azonban említett vonzerejét, valóságra emlékeztető hatását annak köszönheti, hogy mindig a sajátosan magyar nézőpontokból szemléltette a nemzetközi küzdőtereket. Az események kalandfilmes újraszervezésével, az arányok, hangsúlyok megváltoztatásával, de valóságra utalóan kerültek filmre, az ellenállók, a felszabadítók között harcolók, a velük szimpatizánsok, a tanácstalanok is. Az egyik oldal, amelynek képviselői bizony nem sok magyar filmben szerepeltek eddig.

A sorozat közönsége nem utolsósorban a vérbőn komédiázó *Harsányi* Gábor sziporkázóan ötletes, magával ragadó játéka miatt is kitartott. Talán kivétel nélkül minden szereplő színészt dicséret illet, Harsányi mellett mégis ki kell emelni még *Gyenge* Árpád, *Márkus* László, *Kállai* Ferenc teljesítményét.

S. E.